

EKO-KOMunikace

ZPRAVODAJ PRO KLIENTY SPOLEČNOSTI EKO-KOM, a.s.

3/2023

Financování Systému EKO-KOM

5 NEJVĚTŠÍ ČÁST
NÁKLADŮ, 65,7 %
JE URČENO OBCÍM

9 OSVĚTOVÉ
A ÚKLIDOVÉ
AKCE

12 OTÁZKY
NA TÉMA
LITTERING

EDITORIAL

Vážení klienti,
vítám Vás u podzimního vydání EKO-KOMunikace.

Tentokrát jsme se poměrně detailně zaměřili na téma klientských poplatků v Systému EKO-KOM. Často se nás ptáte, proč platíte poplatek zrovna v takové výši a jak tyto poplatky využíváme? Proto jsme se rozhodli detailně popsat největší rozpočtovou položku – tou je financování tříděného sběru odpadu v obcích. O tzv. ekomodulaci poplatků dle požadavků evropské legislativy získáte informace hned v dalším článku.

Letos se konal již 30. ročník soutěže Obal roku a s předsedkyní poroty Janou Žížkovou nahlédneme pod pokličku této akce a celé obalové problematiky.

V krátkosti se také ohlédneme za podzimní částí akce Uklidme Česko, jejímž jsme partnerem. V rubrice Rady a tipy klientského oddělení Vám kolegové zodpoví nejčastější dotazy týkající se litteringu a litteringového poplatku; pozvou Vás na schůzky v regionech a seznámí Vás s novinkami v Německu.

Přeji Vám příjemné čtení a krásné podzimní dny.

Martin Fojtík

Ředitel klientského oddělení,
EKO-KOM, a.s.

POPLATKY

Největší část nákladů, 65,7 %, je určeno obcím

Systém EKO-KOM je financován z poplatků zapojených firem, tedy Vás – klientů. O tom, jak s těmito poplatky dále nakládáme, Vás pravidelně informujeme například v našem každoročním Výročním shrnutí nebo na našem webu www.ekokom.cz. Největší část z celkové částky je určena obcím. V následujícím příspěvku si vysvětlíme nejen důvody, ale i princip jejich odměňování.

Z vašich poplatků financuje EKO-KOM zejména prostřednictvím smluvních obcí ČR náklady spojené s provozem sběrné sítě a dotříděním obalových odpadů. Aktuálně je do Systému EKO-KOM zapojeno 6 176 obcí ČR. V těchto obcích žije 99 % občanů, kteří díky Vám mohou třídít odpady. A právě díky nim a jejich občanům můžeme plnit povinnost zajistit sběr tříděného

odpadu. Odměny obcím za zpětný odběr obalových odpadů a zajištění sběrné sítě tvořily loni 65,7 % z celkových ročních nákladů AOS EKO-KOM. Výše odměn obcím je přitom závislá především na množství vytríděných odpadů a roste spolu s účinností systému sběru. Výsledná odměna každé zapojené obce je podle Smlouvy tvořena několika složkami:

1) odměnou za zajištění míst zpět-

ného odběru – to znamená, že obec zajistí nádoby nebo jiné prostředky (nejčastěji jsou to barevné kontejnery), do nichž mohou občané odděleně třídít využitelné složky odpadu (součástí této odměny jsou dílčí bonusy za zajištění sběru kovových odpadů prostřednictvím nádob a pytlů, za zajištění třídění odpadů prostřednictvím odpadkových košů a také nově bonus za úklid jednorázových plastových obalů a další nakládání s nimi);

2) odměnou za obsluhu míst zpětného odběru – to znamená, že obec zajistí sběr tříděných odpadů a předání využitelných slo-

žek odpadu k úpravě a následnému využití;

3) odměnou za zajištění využití odpadů z obalů – to znamená, že obec zajistí pro tříděný odpad primárně předání k úpravě;

4) odměnou za zajištění energetického využití odpadů z obalů – jedná se o předání vytríděného obalového odpadu do zařízení na energetické využití odpadů. Tato odměna je v současné době v nulové výši.

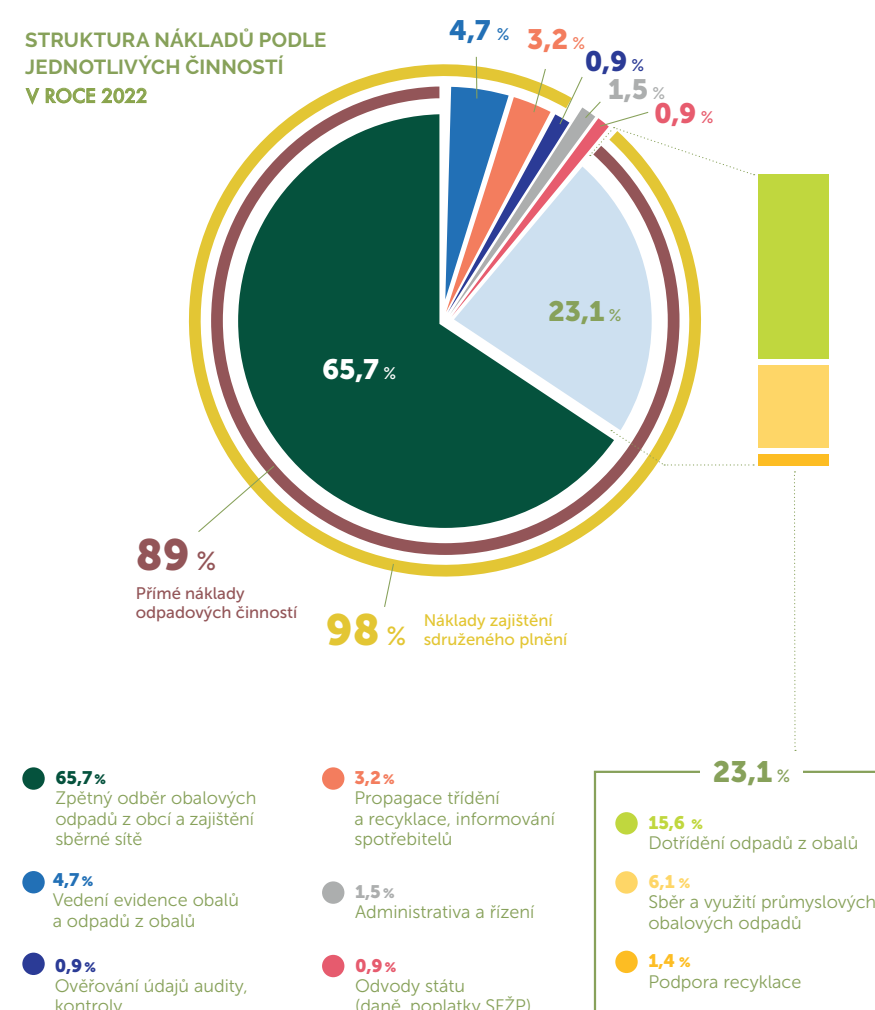
Kromě výše jmenovaných odměn pro obce se AOS EKO-KOM také finančně podílí na úpravě obalo-

vých odpadů (podpora třídících linek) a u některých druhů obtížně zpracovatelných odpadů z obalů podporujeme finančně i jejich finální zpracování. Za obtížně zpracovatelný lze považovat takový obalový odpad, pro který platí, že zpracování druhotné suroviny z něj do výrobku je nákladnější než výroba z primární suroviny.

Jak je patrné z grafu níže, ze shromážděných prostředků financujeme také náklady spojené s evidencí obalů a odpadů z obalů, na audity, administrativu, odvody státu a povinnou propagaci třídění a recyklace a informování spotřebitelů.

STRUKTURA NÁKLADŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH ČINNOSTÍ V ROCE 2022

POPLATKY

Ekomodulace a její principy

Principy ekomodulace jsou podmínkou pro zajišťování sdruženého plnění (§ 21 odst. 1 k) zákona o obalech.

Do konce roku 2020 musela být AOS EKO-KOM při stanovení výše poplatků k jednotlivým materiálům neutrální. Nově je při určování výše poplatku zohledňován dopad obalu na životní prostředí (zejména jeho opětovná použitelnost, recyklovatelnost, obsah nebezpečných látek) v rámci jeho životního cyklu.

Ekomodulace poplatků zvýraznila závislost jednotlivých sazeb na trhu druhotných surovin, což se projevuje v některých sazbách výrazněji. Praktickým výsledkem promítnutí hodnot druhotných surovin do sazeb je, že procentní nárůsty, ale i poklesy sazeb, se u jednotlivých obalů výrazně liší.

Principy ekomodulace jsou do poplatků Systému EKO-KOM promítány od 1. 7. 2021

V rámci struktury odměn byly principy ekomodulace poprvé promítnuty pro druhé pololetí roku 2021, a to u měkkých a pevných prodejních plastů a nápojového PET. Nápojový PET byl sazbou odlišen s ohledem na barvu tohoto polymeru. Dalším specifickým krokem bylo od roku 2022 navýšení sazeb u pevného EPS a XPS (nápoje i nenápoje) oproti ostatním plastovým polymerům.

Další fáze diferenciací obalů podle pravidel ekomodulace proběhla od 1. 1. 2023. Jde zejména o rozlišení hliníkových obalů podle třídíitelnosti, tedy technické možnosti je vrátit do recyklace, což reflektuje rozlišení sazeb pro plechovky a fólie. Součástí změn je i další krok ekomodulačního odlišení kompozitních obalů od snadněji recyklovatelných monomateriálových.

Dále pak došlo k rozlišení sazeb pro primární a recyklovanou složku plastových nápojových obalů PET, které reaguje na novou legislativní úpravu pro jednorázové plastové výrobky.

Zatím poslední fáze ekomodulace od 1. 7. 2023 rozlišila primární a recyklovanou složku plastových komerčních obalů na jedno použití (skupinové, přepravní a průmyslové).

Ekomodulace a Rada pro dialog

Společnost EKO-KOM vytvořila v roce 2021, v souladu s novým ustanovením Směrnice 2008/98/ES o odpadech (čl. 8a odst. 6), tzv. Radu pro dialog - volený poradní orgán společnosti pro vedení dialogu mezi stranami zapojenými do provozu systému sdruženého plnění dle zákona o obalech. Předmětem dialogu jsou záležitosti spojené s ekomodulací a se zajišťováním sdruženého plnění. Členy Rady pro dialog jsou zástupci MŽP, MPO, MZe, Hospodářské komory ČR, Agrární komory ČR, Svazu města a obcí ČR a Svazu místních samospráv ČR.

ROZHOVOR

Obal roku

Jaký obal je ten nejlepší? Odpověď na to hledají dlouhodobě nejen výrobci baleného zboží, konstruktéři a spotřebitelé. Každoročně hledá to nejlepší řešení také soutěž Obal roku. A v rámci letošního, v pořadí již třicátého, ročníku jsme se podívali na obalovou problematiku trochu detailněji s předsedkyní poroty Janou Žižkovou.

Soutěž Obal roku slaví již 30. výročí. Jak se za tu dobu změnila hodnotící kritéria?

Jako všechno, co je „živé“ se pochopitelně měnil a vyvíjel také Obal roku. Přibýly postupně nové kategorie. A zřejmě i nadále budou přibývat jako reakce na pro-

měnu nejenom trhu, ale i lidských potřeb. Dnes je jednou z nejsilnějších kategorií e-commerce. Historicky na začátku soutěže Obal roku by tuto kategorii asi žádný z porotců pořádně ani nenadefinoval. Kritéria se více konkretizovala, aby byly pro přihlašovatele

(ale i porotu) transparentnější a srozumitelnější. Současný „manuál“ již při zadávání přihlášky, přihlašovatele prakticky vede. Je pravdou, že ještě před pár lety bylo Achillovou patou pro mnohé přihlašovatele dokládání materiálové specifikace či potřebných zkoušek, které by doložily deklarované vlastnosti obalu. Dnes je již naštěstí výjimkou, že by fyzikálně mechanické vlastnosti obalu či materiálu dokládal přihlašovatel pouze svým tvrzením. Za sebe vítám i určitou „přísnost“ v kritériích, jejíž stinnou stránkou je, že řada dobrých obalů na cenu Obal roku nedosáhne. Myslím

Jana Žižková (uprostřed), vpravo Iva Werbynská (SYBA) a vlevo Hana Hradecká (EKO-KOM)

© OBALOVÝ INSTITUT SYBA, s.r.o.

ROZHOVOR

© OBALOVÝ INSTITUT SYBA, s.r.o.

však, že limit pro počet oceněných musí být, jinak by soutěž byla velkým množstvím obalových ocenění devalvována a ztrácela by smysl.

A jak se změnilý samotné obaly? V čem jsou dnešní obaly jiné, než jejich 30 let staří předchůdci?

Obaly se zprofesionalizovaly. Je to dáno především díky vývoji technologií, které zvyšování kvality i požadavků na obaly umožňují. Asi nejvíce je to vidět na kvalitě materiálu a především potisku. Ostatně posun v kvalitě tisku za posledních 30 let není viditelný jen v souvislosti s obaly. Stačí se podívat na jakoukoli knížku s barevnými reprodukcemi z konce minulého století. Dnes je naprosto nemyslitelné, že bychom byli vůbec schopni toto vnímat jako nějakou kvalitu. S obaly pracuji řadu let na nejrůz-

nějších úrovních a vztah mezi nimi a mnou je velmi těsný. Obalům fandím a ve světě, kde by nebyly kolem nás žádné obaly, nevěřím. Na druhou stranu jsem si vědoma toho, že obaly často znamenají environmentální zátěž. Je proto jen dobře, že se začaly řešit i právě z pohledu této případné zátěže, ať již z hlediska výběru materiálu, tak i optimalizované konstrukce a v neposlední řadě i možností jejich recyklace či opětovného využití. Obal plní v současnosti často nejenom primární marketingové funkce, ale podprahově i funkce sekundárního marketingu. Tento trend je možné vysledovat na řadě videí influencerů na sociálních sítích, pro které současní výrobci často dělají obaly na míru dané prezentace produktu. I když se zatím víc mluví, než koná, v oblasti marketingu dochází k pozvolnému prosazování

využití technologií typu smart či rozšířené reality.

V mnoha oborech, například v módním průmyslu, vidíme v určitých intervalech návrat starých osvědčených modelů. Platí to i v obalovém průmyslu?

Samozřejmě, uvedený axiom je platný i v obalovém průmyslu. A dokonce i ty periody jsou zde mnohem kratší a často se dá hovořit nejenom o návratu osvědčených modelů, ale přímo i o evergreenech. Ostatně, co jsou staré dobré konstrukční standardy, ať již z katalogu FEFCO či ECMA, ev. i dalších knihoven, které používá celý svět? A pak je tu návrat spojený s refreshováním. Stačí se podívat na dnes tolik populární skupinové SRP (Shelf Ready Packaging) obaly – to přece nejsou nové konstrukce, i když se tak tváří, ale staré dobré varian-

ty klopových (řada FEFCO 02) či jiných krabic s modifikacemi v podobě perforace či dalších prvků. Obdobně to platí svým způsobem i u obalů pro e-commerce, které rovněž svou podstatou vycházejí ze standardních konstrukcí, následně modifikovaných dle potřeb trhu. U transportních obalů je možné léty vysledovat doslova vlny převahy tu vratných a jindy zase nevratných obalů. A tyto vlny se v nepravidelných periodách neustále opakují.

Základní funkce, které musí obaly plnit, jsou pořád více méně stejné. Mění se ale materiál, výrobní technologie, zákazník... Ale mění se i legislativa a tím pádem i požadavky na výsledný obal. Dá se tedy říct, zda to mají současní obaláři/konstrukteři, designéři obalů těžší nebo jednodušší než jejich předchůdci?

Za mě jednoznačně těžší. Na jedné straně mohou výrobci využívat pokročilé technologie i nové materiály, na straně druhé jim

legislativa bohužel výrobu často i značně ztěžuje. Ještě smutnější je, že se to zdaleka netýká jen našeho světa obalů, jinými slovy, za to, že se oproti řadě produktů především asijské provenience, stává obecně naše výroba méně a méně konkurenceschopná, si bohužel v Evropě můžeme sami. Legislativa je nejenom na výrobce velmi náročná, ale je i pro ně často ne příliš srozumitelná. Jinými slovy často nejenom, že nepomáhá, ale spíše komplikuje, a to je určitě špatně. Velké, často i téměř

© OBALOVÝ INSTITUT SYBA, s.r.o.

ROZHOVOR

nesplnitelné, nároky nejsou jen z hlediska výroby, ale i z hlediska recyklace obalu.

Říká se, že je zbytečné měnit něco, co funguje. U obalů to na první pohled neplatí. V čem se například změnila současná obalářská praxe?

Současná obalářská praxe se soustřeďuje (musí se soustředit) na komplexnost celého řešení. A to zahrnuje cyklus od samotného vzniku, až po recyklaci, případně likvidaci obalu. Současné akcenty, které dříve nebyly až tak sledovány, jsou optimalizace balení, nutná minimalizace spotřeby materiálu a pochopitelně udržitelnost. Jsme více zaměřeni na ekodesign produkce, který se před pár lety tak úplně neřešil. Z důvodu bezpečnosti, hygieny či dalších parametrů klade dnešní obalový svět velký důraz i na vysledovatelnost produktu. Přesnou identifikaci či případnou chybovost odhalují sofistikované inspekční systémy.

Pro horolezce je výzvou zdolání osmitisícovek. Má nějakou takovou svou velkou výzvu i obalový průmysl?

Pro odpůrce obalu je to jistě svět bez obalů. Pro reálný svět obalů je to určitě cirkularita řešení, jinými slovy používat jen obaly, které jsou přátelské k životnímu

prostředí, dají se recyklovat a znovu využít, environmentálně svět nezatěžují a po upotřebení produktu v nich loženém, nevzniká zbytečný odpad.

A pokud se zaměříme na obalové materiály, jaký je podle Vás ten nejlepší? A proč?

Nejlepší materiál je ten, který poskytne při zpracování do podoby obalu ochranu, přispěje k nezatížení životního prostředí, zachovává optimálně vlastnosti baleného produktu, sám poskytuje vlastnosti, co má (např. pevnost, hygieničnost, dobrou zpracovatelnost, v některých případech excelentní potiskovatelnost, recyklovatelnost). Osobně se pohybuji téměř celý svůj profesní život především mezi obaly z vlnitých a hladkých lepenek, či papírového flexibilního balení a samozřejmě těmto obalům do určité míry fandím. Nicméně rozhodně nejsem nepřitelem jiných materiálů, a to ani plastů, vůči kterým v současnosti probíhají různé, až nefér, kampaně. Bohužel, co naší společnosti chybí je edukace, místo dohledání faktů, se běžný spotřebitel chytne první populisticky podané informace. Ale jinými slovy odpověď na vaši otázku: Jeden univerzální materiál na všechny typy produktů neexistuje a na různé produkty existují i různá „nejlepší“ řešení.

Při jejich výběru a následném zpracování stačí často zapojit i zdravý lidský rozum.

Obal roku má i speciální cenu Udržitelnost. Objevují se zde zajímavá řešení hodná následování, tj. best practicies?

Určitě ano. Za mě z hlediska udržitelnosti v současnosti hodně kupředu postoupil masný průmysl, který nabízí moderní obaly nejenom velmi optimalizované, ale často právě onou optimalizací i atraktivnější pro spotřebitele, což je svým způsobem geniální. Minimalistické, ale zároveň upoutávající obaly velmi dobře komunikují i samotnou myšlenku udržitelnosti, která se často zmiňuje ve spojení s mladou generací Z. Nicméně za mě je ještě důležitějším faktem, že postupem času jsou tyto myšlenky hojně přejímány i staršími generacemi, které udržitelnost dříve neřešily. V souvislosti s udržitelností vždy dodávám, že je potřeba však mít akcent na její obsah, nikoli jen prázdnou, byť dobře znějící formu, jak jsme tomu často svědkem u „zeleného“ marketingu, který někdy využívá i nechvalně známý greenwashing. Ale to už jsme zase u odpovědi na předchozí otázku ohledně nutnosti edukace naší společnosti. Další informace naleznete na www.obalroku.cz

OSVĚTOVÉ A ÚKLIDOVÉ AKCE

Odpad se má vytrídit, ne hodit na zem!

Již více než 26 let probíhá v ČR systematický rozvoj třídění komunálních odpadů. K dispozici je robustní síť barevných kontejnerů či menších nádob na tříděný odpad a v některých lokalitách probíhá pytlový sběr. Odpad je možné odkládat také do sběrných dvorů či do výkupu surovin. Díky těmto dobrým podmínkám se u nás podařilo v roce 2022 vytrídit a předat ke zpracování a recyklaci více než 1,3 mil. tun obalových odpadů. Bohužel, i přesto se v přírodě i ve městech, vyskytuje nemalé množství pohozeného odpadu...

Přestože máme k dispozici komfortní systém třídění odpadů, vzdálenost k barevným kontejnerům se neustále zkracuje, aktuálně to k nim máme 87 metrů, a i když můžeme odpady třídit do více než 840 000 sběrných nádob, bohužel ani u nás zatím nevymizel nešvar odhazování odpadků na zem. Litteringové chování je tak stále problém, se kterým se potýká celý svět. Většina z nás si přitom

ani neuvědomuje, jak dalekosáhlé a negativní důsledky takový přístup může mít.

Uklidíme Česko

I proto vznikla v ČR iniciativa, která má za cíl prostřednictvím dobrovolnických úklidů pomoci přírodě od odpadu, který v ní zanechali nezodpovědní jedinci. Úklidové akce na našem území probíhají pod hlavičkou „Uklidme Česko“ již od roku 2014. Akce dlouhodobě

podporuje i Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM. Každý rok dodává organizátorům více než 100 000 odpadkových pytlů vyrobených ze 100 % recyklovaných barevných fólií, které byly lidmi vytríděny v obcích do kontejnerů určených k třídění plastů.

„Tyto pytle jsou de facto 2 v 1. Jsou nositeli informace o smysluplnosti třídění odpadů, jsou důkazem, že i barevné fólie jsou efektivně materiálově recyklovatelné a navíc pytle poslouží pro sběr odpadků z přírody,“ dodává Lukáš Grolmus ze společnosti EKO-KOM.

Třídíme v přírodě

Prevenici a osvětě v oblasti třídění a recyklaci odpadů se EKO-KOM ostatně věnuje dlouhodobě. Realizuje několik projektů, které se zasazují o prevenci a edukaci v oblasti nakládání s odpady, předcházení pohazování odpadu a o zpřístupnění možností třídit odpad v situacích a na místech, kde to není úplně jednoduché.

Například Čistou přírodou mapuje atraktivní turistické trasy v praktickém online průvodci. Kromě přírodních krás a památek, informací o délce, času a náročnosti vybrané trasy jsou v nich vyznačena i místa, kde je možné na trasách vytrídit třeba odpad od svačiny. K lepšímu povědomí o třídění odpadu na výletech nebo v českých horských

OSVĚTOVÉ A ÚKLIDOVÉ AKCE

rezortech přispívá i další projekt Třídíme v přírodě a jeho zimní varianta Třídíme na sněhu. Součástí jsou i víkendové promo akce vhodné pro celé rodiny. Při zábavných aktivitách mohou návštěvníci získat zajímavé odměny z recyklovaných materiálů, nebo se dokonce zapojit do letní soutěže o poukazy na služby v horských areálech.

Littering – komár nebo velbloud?

Volně pohozený odpad, český překlad anglického slova „littering“, zdaleka není jen o tom, že hyzdí krajinu. Z odpadu se v průběhu rozkladu uvolňují nebezpečné látky, které mohou kontaminovat půdu nebo vodu. Obce pak musí vynakládat značné náklady na úklid veřejných prostranství a likvidaci černých skládek. Finanční prostředky, které by mohly sloužit pro rozvoj obce a jejích aktivit, jsou tak mnohdy zbytečně využívány k nápravě chování nezodpovědných lidí. Základem je tedy především osobní odpovědnost každého z nás. Je důležité neodkládat odpad na místech, která k tomu nejsou určena.

Obecně bychom se měli snažit předcházet vzniku odpadu a ten vyprodukovaný vždy a všude vytřídit! Jen tak umožníme jeho další efektivní využití!

SNÍŽENÍ UHLÍKOVÉ STOPY DÍKY SYSTÉMU RECYKLACE

Díky Vaší spolupráci na fungování Systému třídění a recyklace obalových odpadů EKO-KOM, snaze samotných spotřebitelů, kteří sběrnou síť pro třídění odpadů z obalů využívají, a následným využitím obalů, se v roce 2022 snížila produkce emisí skleníkových plynů o 902 970 tun CO₂ ekv., a uspořilo se tak 24,5 mil. GJ energie. Přínosem využití odpadů z obalů je úspora 335 mil. m³ vody.

KLIENTSKÝ SERVIS

Osobní konzultace a semináře ve všech regionech

Řada z Vás využívá naši infolinku k telefonické i e-mailové komunikaci. Některé otázky je však dobré diskutovat osobně a k tomu Vám stále slouží naše semináře, regionální výjezdy i dvě kanceláře.

Semináře pro klienty pravidelně zveřejňujeme na stránce: Semináře a webináře – EKO-KOM (ekokom.cz). Semináře jsou pro klienty zdarma.

Regionální schůzky v krajských městech pořádáme 2x ročně. Naši kolegové na ně zvou klienty z příslušného kraje pomocí adresných e-mailů.

Schůzky v kanceláři v Praze jsou možné denně od 9:00 do 16:00. Adresa: Na Pankráci 17, Praha 4, budova Business centrum Vyšehrad. Není třeba si domlouvat schůzku předem, pokud však chcete, můžete se objednat na adrese: info@ekokom.cz.

Schůzky v naší Regionální kanceláři v Brně jsou možné ve čtvrtek a v pátek v době od 8:00 do 16:00. Adresa: Příkop 843/4, Brno-střed-Zábřovice, budova IBC Schůzku si domluvte předem e-mailem nebo telefonicky: jaroslav.kriz@ekokom.cz, tel: 724 649 458

Těšíme se na setkání s Vámi.

RADY A TIPY KLIENTSKÉHO ODDĚLENÍ

Nejčastější otázky na téma littering

Odpovídáme na Vaše nejčastější otázky týkající se povinnosti úhrady nákladů na úklid odpadu z jednorázových plastových obalů - tzv. litteringu.

Na základě jakého předpisu jsme povinni hradit náklady na úklid odpadu z vybraných jednorázových plastových obalů?

Tato povinnost vyplývá ze směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí („směrnice SUP“). Povinnost byla transponována do §10a zákona o obalech (publikován 31. 8. 2022 ve Sbírce zákonů č. 244/2022).

Do zákona o obalech byla tedy transponována povinnost úhrady nákladů na úklid odpadu uvedeným v části C přílohy č. 4 zákona o obalech:

- sáčky a balení zhotovené z pružného materiálu, které obsahují potraviny určené k okamžité spotřebě z těchto sáčků nebo balení bez jakékoli další přípravy,
 - nádoby na nápoje o objemu až 3 litry,
 - plastové odnosné tašky;
- a k obalům a obalovým prostředkům uvedeným v části D přílohy č. 4 zákona o obalech:**
- nápojové kelímky,
 - nádoby na potraviny.

Proč je povinnost vztažena pouze na jednorázové plastové výrobky, obalové prostředky a obaly vyrobené z plastu? Vždyť se v litteringu objevují i výrobky a obaly vyrobené z jiných materiálů.

Směrnice SUP se vztahuje pouze na vybrané plastové výrobky na jedno použití. V této Směrnici nevznikají povinnosti k výrobkům z jiných materiálů. O stanovených cílech hovoří preambule Směrnice SUP. Cílem směrnice je především předcházet dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, zejména na vodní zdroje, a na lidské zdraví a snižovat jej, jakož i podporovat přechod k oběhovému hospodářství. Povinnosti ze směrnice SUP nebyly transponovány pouze do **zákona o obalech (k obalům a obalovým prostředkům). Pro tzv. neobalové plastové výrobky (vlhčené ubrousky, balonky, tabákové výrobky s filtry) došlo k transpozici povinnosti úhrady nákladů na úklid do Zákona č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.**

Vztahuje se tato povinnost pouze na plastové obaly (obaly a obalové prostředky), nebo

i na obaly, které obsahují plastovou složku jen zčásti?

Povinnost se vztahuje na jednorázové plastové obaly, které jsou zcela nebo částečně vyrobeny z plastu a které nejsou opakovaně použitelnými obaly.

Pro stanovení, zda se jedná o plastový výrobek, je rozhodující jakýkoliv podíl plastové složky a není stanovena žádná, ani minimální hranice.

Kde konkrétně najdu, čeho všeho se nová povinnost týká?

Povinnost se vztahuje na jednorázové plastové obaly uvedené v části C a plastové obaly a obalové prostředky uvedené v části D přílohy č. 4 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech.

Proč se tato povinnost netýká všech obalů?

Ačkoli víme, že se mezi odhozenými odpadky nachází i další typy obalů (skleněné, kovové, papírové apod.), směrnice SUP a zákon o obalech stanovují úhradu nákladů vynaložených na úklid odpadu pouze z definovaných jednorázových plastových obalů, kterých se lidé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání, a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu. Jedná se o drobné odpadky odhozené mimo sběrné nádoby anebo, které jsou součástí tzv. černých skládek. Klient hradí poplatky za celkové množství všech

RADY A TIPY KLIENTSKÉHO ODDĚLENÍ

uvedených typů obalů a obalových prostředků uvedených na trh, nejen za ty, které se fakticky stanou odpadem. Výše poplatku zohledňuje ve své výši to, že ne všechny obaly skončí v litteringu, ale jen jejich malá část.

Kdo bude určovat, který výrobek/obal pod novou povinnost spadá, pokud to nebude jednoznačné?

V případě pochybností je nutné se obrátit na Ministerstvo životního prostředí jako správní úřad v oblasti nakládání s obaly a odpady z obalů.

Bude-li naše firma splňovat podmínky § 15a zákona

o obalech, znamená to, že se na nás nebude povinnost litteringu vztahovat? Bude stanoveno minimální množství, od kterého se littering bude muset plnit, nebo povinnost je pro všechny bez výjimky?

Splní-li firma výjimku dle § 15a zákona o obalech, nebude se na ni povinnost litteringu vztahovat. To znamená, že, celkové množství obalů jí uvedených na trh nebo do oběhu za kalendářní rok nepřekročí 300 kg a zároveň její roční obrát nepřekročí 25 000 000 Kč.

Jaká je pozice prodejce spotřebiteli (maloobchod) v oblasti servisních obalů

(například sáčky na pečivo, nápojové kelímky, nádoby na potraviny)?

Pokud prodejce spotřebiteli (maloobchod) je schopen splnit podmínky stanovené v § 14 odst. 12 b), tak se nemusí zapisovat na seznam povinných osob a tím pádem ani zajišťovat zpětný odběr, využití a tzv. littering. To ovšem předpokládá, že je schopen prokázat u všech obalů, které uvádí na trh nebo do oběhu splnění zákonných povinností jinou osobou.

V případě, že ale prodejce uvádí na trh nebo do oběhu obaly při své podnikatelské činnosti, u kterých zákonné povinnosti nejsou

RADY A TIPY KLIENTSKÉHO ODDĚLENÍ

splněny jinou osobou (například dodavatelem), pak si tyto povinnosti musí plnit sám.

Nyní se zaměříme na obaly a obalové prostředky uvedené v částech C a D přílohy č. 4 zákona o obalech (tzv. litteringové obaly a obalové prostředky):

1) Pokud prodejce spotřebiteli (například stánek s občerstvením) plní do obalových prostředků uvedených v části C přílohy č. 4 zákona o obalech (například pečivo do sáčku, nákup do odnosných tašek), pak u tohoto prodejce naplněním a prodejem (uvedením obalu na trh) vzniká povinnost zajistit plnění povinnosti litteringu i zpětného odběru a využití a lze předpokládat, že tyto povinnosti nebyly dodavatelem obalových prostředků splněny.

2) Pokud prodejce spotřebiteli (například stánek s občerstvením nebo restaurace) plní do obalových prostředků uvedených v části D přílohy č. 4 zákona o obalech (například limonáda do kelímku, jídlo do menu boxu), pak se povinnosti (littering i zpětný odběr a využití) vztahují nejenom na tohoto prodejce spotřebiteli, ale už i na dodavatele těchto obalových prostředků. V tomto případě je důležitá komunikace s dodavatelem, zda již řeší plnění těchto povinností. To znamená, kdo je zpoplatní v systému EKO-KOM.

Zajišťuje EKO-KOM i povinnosti vztahující se na plastové výrobky – „neobaly“ (tabákové

výrobky, předvlhčené ubrousky a balónky)? To znamená, že EKO-KOM plní povinnosti vyplývající ze Zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí (zákon č. 243/2022 Sb.)?

AOS EKO-KOM nezajišťuje plnění těchto povinností. Úhradu nákladů obcím za úklid odpadu z těchto vybraných plastových

výrobků (tzv. littering) i další plnění povinností vyplývající ze zákona č. 243/2022 Sb. řeší jiné kolektivní systémy. **EKO-KOM zajišťuje plnění povinností týkající se obalů a obalových prostředků.**

Další informace, které Vám pomohou se zorientovat v problematice litteringu, naleznete na našich webových stránkách:

LITTERING - METODIKA Úhrada nákladů na úklid odpadu z obalů

Povinnosti, které se nově vztahují již na výrobce a importéry jednorázových plastových obalových prostředků uvedených v části D přílohy č. 4 zákona o obalech

Od 1. 10. 2022 podle [novely zákona o obalech č. 244/2022 Sb.](#) (§ 10a, § 15b odst. 1 a části D přílohy č. 4) vznikají pro některé obalové prostředky (například kelímky a nádoby na potraviny) obdobné práva a povinnosti pro osoby uvádějící na trh nebo do oběhu obaly stanovené v § 10 až 13 zákona o obalech.

Povinnosti se vztahují na určitou skupinu obalových prostředků. Jedná se o jednorázové plastové obalové prostředky s jakýmkoli podílem plastu uvedené v části D přílohy č. 4 zákona:

Littering

„Hradit obcím náklady vynaložené na úklid odpadu z jednorázových plastových obalů.“

EKO-KOM

RADY A TIPY KLIENTSKÉHO ODDĚLENÍ

Uvádíte obaly na trh v Německu? Upozorňujeme na nové předpisy v oblasti litteringu

V loňském roce vstoupil v platnost Zákon o Fondu pro jednorázové plasty (EWKFondsG). Zákon transponuje čl. 8 odst. 1 až 7 směrnice (EU) 2019/904 do německého práva. Podle něj je zavedena rozšířená odpovědnost výrobce **pro jednorázové nádoby na potraviny, sáčky a fólie, nápojové kelímky a nádoby, lehké odnosné tašky, vlhčené ubrousky, balónky a tabákové filtry (výrobky) obsahující plasty.** Podle evropských požadavků výrobci těchto jednorázových plastových výrobků ponесou určité náklady na likvidaci a úklid odpadu vzniklého z jejich výrobků na veřejných prostranstvích, které dosud hradila veřejnost.

Fond pro jednorázové plasty byl zřízen při Spolkové agentuře pro životní prostředí (UBA). Výrobci budou platit do tohoto fondu poplatků v závislosti na druhu a hmotnosti plastových výrobků na jedno použití, které uvádějí na trh. Příjmy z tohoto fondu jednorázových plastů budou vypláceny právníkům osobám veřejného práva, které na ně mají nárok. Mezi ně patří zejména města a obce, pokud poskytují hrazené služby. **Poprvé musí výrobci zaplatit poplatky na jaře 2025,**

a to na základě množství výrobků uvedených na trh v kalendářním roce 2024.

Oprávněné osoby pak obdrží platby z fondu pro jednorázové plasty poprvé na podzim roku 2025 za služby v oblasti nakládání s odpady poskytnuté v roce 2024.

Výše sazeb poplatků a kritéria pro jejich vyplacení na základě bodového systému jsou stanoveny vyhláškou. Sazby poplatků jsou na základě vědecké studie Spolkového úřadu pro životní prostředí, která zjišťovala skutečné náklady vynaložené na úklid odpadu z jednorázových plastových výrobků na veřejných prostranstvích.

Spolková agentura pro životní prostředí (UBA) v současné době vytváří databáze nezbytné pro správu fondu pro jednorázové plasty. **Registrace výrobců a oprávněných osob do nové digitální platformy DIVID má být zahájena přesně 1. ledna 2024.** Tato platforma umožní UBA digitálně zpracovávat všechny registrace a platby výrobců podléhajících poplatku a rozdělovat finanční prostředky zejména městům nebo obcím. Od roku 2025 bude UBA určovat výši poplatku, který mají platit jednotliví výrobci, a také výši plateb městům, obcím a dalším oprávněným osobám. UBA je dále zodpovědná za klasifikaci plasto-

Sazby za jednorázové plasty v eurech za 1 kilogram:

Nádoba na potraviny	0,177
Sáčky a fóliové obaly	0,876
Nápojové obaly nepodléhající záloze	0,181
Nápojové obaly se zálohou	0,001
Nápojový kelímek	1,236
Lehké plastové tašky	3,801
Vlhčené ubrousky	0,061
Balónky	4,340
Tabákové výrobky s filtry a filtry na tabákové výrobky	8,972

RADY A TIPY KLIENTSKÉHO ODDĚLENÍ

vých výrobků na jedno použití, určení typu výrobku a zjištění, zda je někdo výrobcem ve smyslu zákona o Fondu pro plasty na jedno použití.

Bodový systém pro vyplácení prostředků z fondu oprávněným obcím je rovněž stanoven vyhláškou o fondu pro jednorázové plasty. Stanovuje přidělování bodů za úklid, sběr, likvidaci a osvětlové služby v městských i mimoměstských oblastech. Obce musí napří-

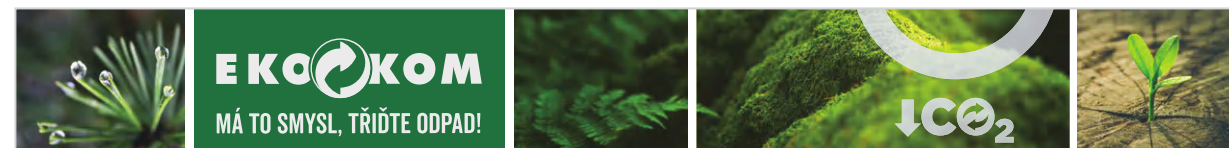
klad uvést objem košů na papír, ujeté kilometry při úklidu a množství odvezeného odpadu.

Zákon rovněž stanoví zřízení Komise pro plasty na jedno použití. Úkolem této komise pro plasty na jedno použití je poskytovat poradenství jak při určování sazeb poplatku a kritérií pro výplatu, tak při každoročním určování celkové výše výplaty a při všech rozhodnutích týkajících se klasifikace plastového výrobku na jedno

použití. Komise pro plasty na jedno použití je složena ze zástupců dotčeného odvětví, oprávněných osob, které mají nárok na poplatky, a sdružení v oblasti nakládání s odpady, životního prostředí a spotřebitelů. Spolková agentura pro životní prostředí bude působit jako sekretariát tohoto odborného orgánu. Komise pro plasty na jedno použití zajišťuje transparentnost a účast zúčastněných stran, kterou vyžadují právní předpisy EU.

INFOSERVIS

ÚHRADA NÁKLADŮ OBCÍM ZA LITTERING A ČERNÉ SKLÁDKY

Přijetí směrnice 2019/904/EU o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, která je častěji označována jako směrnice o jednorázových plastech (angl. Single-use Plastics Directive, zkráceně SUPD), přineslo celou řadu nových opatření. Ta jsou, především ve formě povinnosti pro výrobce, transponována do českého právního řádu dvěma zákony. Prvním z nich je novela zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a druhým pak zcela nový zákon č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. Oba zákony nabyly účinnosti 1. října 2022, některá opatření však budou účinnosti nabývat postupně.

Směrnice o jednorázových plastech zavádí celou řadu povinností, které se dotýkají zejména výrobců obalů a obalových prostředků:

- snížení spotřeby plastových nápojových kelímků a nádob na potraviny;
- zákaz uvádět na trh vyjmenované jednorázové plastové výrobky a výrobky z oxo-rozložitelných plastů;
- plastové nápojové láhve musí:
 - » mít neodlétná víčka a uzávěry (tj. pevně připojená k láhvi);
 - » obsahovat minimálně 25 % recyklatu od roku 2025 (pouze PET láhve) a minimálně 30 % od roku 2030 (všechny plastové láhve);
 - » dosáhnout min. úrovně zpětného odběru 77 % od 1. ledna 2025 a 90 % od 1. ledna 2029;
- označování hygienických vložek a tamponů, předvčíslených ubrousků, tabákových výrobků a nápojových kelímků upozorněním, že obsahují plasty a jak s odpady z nich má být vhodné nakládáno;
- hrazení nákladů na osvětlovou činnost;
- hrazení nákladů na úklid litteringových odpadů.

ÚHRADA NÁKLADŮ OBCÍM ZA LITTERING

Dle novely zákona o obalech se povinnost hradit náklady spojené s úklidem tzv. litteringu vztahuje pouze na výrobce **vybraných plastových obalů nebo obalových prostředků**, resp. autorizované obalové společnosti (AOS), jež je zastupují. AOS EKO-KOM tak má od 1. ledna 2023 povinnost hradit náklady spojené s úklidem odpadů zjednodušené zejména z jednorázových plastových obalů na potraviny k okamžité spotřebě a nápoje (např. folie od sendvičů, termoboxy, PET lahve, nápojové kelímky atd.) a na plastové odnosné tašky. Analogicky z toho vyplývá, že např. plastové obaly od kosmetiky nebo plastové láhve od sirupů, které nesplňují podmínku okamžité spotřeby, **nejsou předmětem úhrady nákladů za jejich úklid**, což však neznamená, že se nestanou součástí nelegálně odhozeného odpadu mimo místa určená k jeho odkládání.

NOVELA ZÁKONA Č. 477/2001 Sb., o obalech: § 10a, odst. 1:

Osoba uvádějící na trh nebo do oběhu jednorázové plastové obaly uvedené v části C nebo D přílohy č. 4 k tomuto zákonu je povinna hradit na základě písemné smlouvy obcím náklady vynaložené na úklid odpadu z těchto jednorázových plastových obalů, kterého se osoby zbavují mimo místa určená k jeho odkládání, a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu.

Část C přílohy č. 4
Jednorázové plastové obaly a obalové prostředky, ke kterým se vztahují požadavky na úhradu nákladů na úklid odpadu, osvětlovou činnost a na určení pověřeného zástupce

1. **Sáčky a balení zhotovené z pružného materiálu**, které obsahují potraviny určené k okamžité spotřebě z těchto sáčků nebo balení bez jakékoli další přípravy.
2. **Nádobky na nápoje o objemu až 3 litry**, tj. nádobky, jež se používají k pojmání kapalin, např. nápojové lahve, včetně jejich uzávěrů a víček, a nápojové obaly z kompozitních materiálů, včetně jejich uzávěrů a víček, s výjimkou skleněných nebo kovových nádob na nápoje, které mají uzávěry a víčka vyrobené z plastu, včetně jejich uzávěrů a víček.
3. **Plastové odnosné tašky**.

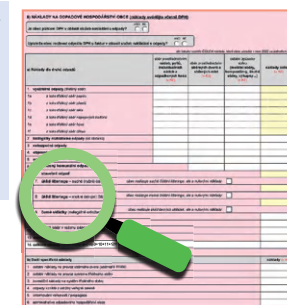
Část D přílohy č. 4
Jednorázové plastové obaly a obalové prostředky, ke kterým se vztahují požadavky na úhradu nákladů na úklid odpadu, osvětlovou činnost a na určení pověřeného zástupce

1. **Nápojové kelímky**, včetně jejich uzávěrů a víček.
2. **Nádobky na potraviny**, tj. nádobky, jako jsou krabíčky s víkem či bez něj, jež se používají k pojmání potravin, které jsou:
 - a) určeny k okamžité spotřebě, a to buď na místě, nebo k odnesení s sebou,
 - b) obvykle spotřebovávány z této nádoby a
 - c) připraveny ke spotřebě bez jakékoli další přípravy, jako je vaření nebo ohřívání, včetně nádob na potraviny používaných pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, tašičů a sáčků a balení obsahujících potraviny.

Dodatečné povinnosti pro AOS plynoucí z novely zákona o obalech:

- požádat o aktualizaci autorizace;
- uzavřít novou smlouvu nebo doplatek s každou jednotlivou obcí;
- do jednoho roku novou povinnost zasmělnit u 90 % obcí ČR reprezentujících 90 % obyvatel ČR;
- zveřejnit metodiku výpočtu nákladů na úklid litteringu na internetových stránkách.

Kromě odměny, která je pro rok 2023 zařazena jako bonus k Odměně za zajištění míst zpětného odběru, mohou obce získat další složku odměny za nakládání s tímto odpadem. V případě, že zajištění jejich rozřazení na příslušné komodity a předání k recyklaci, mohou tato množství uvést v příslušném typu sběru, který pro následující dotazování a předání využijí. Za takto vykazovaná množství jim je uhrazena Odměna za obsluhu míst zpětného odběru a Odměna za zajištění využití odpadů z obalů zcela v souladu s běžnou úhradou těchto odměn (tj. za všechny obaly v těchto odpadech obsažené – podle aktuálně platných Standardů složení komunálních odpadů a podílu obalové složky; tedy nikoli pouze za předmětné obaly podle části C a D přílohy č. 4 zákona o obalech).

Definice litteringu společně pro celou EU stále nebyla zveřejněna, ačkoli to směrnice SUP Evropské komisi ukládá. Na základě průzkumu mezi obcemi ČR bylo však zjištěno, že úklid odpadu mimo místa určená k jeho odkládání se dá **nejčastěji rozdělit na tři typy**:

1. suché (ruční) čištění
2. mokré (strojní) čištění
3. úklid černých skládek

Pro každý z těchto typů úklidu je tedy potřeba zjistit průměrné náklady, které s nimi obce mají. Proto se AOS EKO-KOM nově začala na tyto náklady dotazovat ve výročním **Dotazníku za rok 2022**.

Jelikož se povinnost hradit obcím náklady spojené s úklidem nevztahuje na všechny odpady, ani všechny obaly, ale pouze na některé vybrané, je potřeba analyzovat skladbu odpadů sbíraných při daných typech úklidu a **stanovit hmotnostní podíl předmětných obalů**. Pro účely stanovení podílu obalů v **suchém (ručním) čištění** bylo využito výsledků z rozsáhlé litteringové studie, kterou pro EKO-KOM v posledních letech vypracovala Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. Labem a o níž jsme Vás informovali v minulosti. Analýza skladby odpadů z mokrého (strojního) čištění a úklidu černých skládek musela být doplněna. Výsledky ukazují, že podíl předmětných plastových obalů v obou těchto typech úklidu je velmi nepatrný (do 1 % hmotnosti), nicméně ani tak nejsou zanedbány.

Odpady z **mokrého (strojního) čištění** jsou nejprve rozřazeny na jednotlivé složky, které ovšem musí být následně vyprány ve vodě a usušeny, aby byla získána jejich skutečná hmotnost. Bez tohoto postupu by ulpěle nečistoty (prach, hlína, vlhkost atd.) představovaly větší hmotnost než obaly samotné.

Při analýze **černých skládek** je potřeba překonat hned několik překážek: ne snadný přístup na místo, kde se nachází; manipulaci s velkými a těžkými kusy odpadu; zajištění odvozu uklizeného odpadu; zajištění původce odpadu.

Jakmile jsou známy celkové náklady všech obcí na jednotlivé typy úklidu a průměrné podíly předmětných plastových obalů v nich, tedy následně i náklady vztahované k těmto obalům, je možné začít uvažovat o vhodném způsobu vyplácení odměny jednotlivým obcím.

Obce většinou z mnoha důvodů přesné hmotnosti litteringových odpadů nenevidují a vyžadovat to po nich by vedlo k jejich neuměrné administrativní zátěži. Zároveň neexistují pro celou ČR žádná relevantní data o typech území, které jsou významné z hlediska výskytu znečištění. Proto musela být pro výpočet odměny pro jednotlivé obce zvolena varianta vycházející z počtu trvale hlášených obyvatel.

Obce tak dostanou odměnu vyplacenou bez jakékoli další evidenční zátěže. **Odměna pro rok 2023 byla vypočtena ve výši 5,40 Kč/obyvatele a je vyplácena postupně v jednotlivých čtvrtletích.**

Seznamte se s našimi projekty, studiemi, analýzami a sledujte sekci **INFOSERVIS** na stránkách www.ekokom.cz

samosebou.cz · jaktridit.cz · zodpovednafirma.cz

ZAPOJENÍ DO SYSTÉMU EKO-KOM

tel: +420 729 848 444, +420 261 176 256,
+420 729 848 445, +420 261 176 257

e-mail: info@ekokom.cz

FAKTURACE, URGENCE PLATEB

tel: +420 729 848 450

e-mail: pohledavky@ekokom.cz

EKO-KOM, a.s., klientské oddělení

Na Pankráci 1685/17,
140 21 Praha 4, Česká republika

tel: +420 729 848 444-445,
+420 261 176 256

e-mail: info@ekokom.cz
www.ekokom.cz

EVIDENCE OBALŮ, VÝKAZY O PRODUKCI OBALŮ

tel: +420 729 848 430

e-mail: evidence@ekokom.cz

POŽADAVKY NA OBALY UVÁDĚNÉ NA TRH, ZNAČENÍ OBALŮ

tel: +420 729 848 460

e-mail: kolar@ekokom.cz

Elektronický zpravodaj pro klienty společnosti EKO-KOM, a.s.

EKO-KOM, a.s., Na Pankráci 1685/17, 140 21 Praha 4

zpravodaj@ekokom.cz, www.ekokom.cz, tel.: + 420 729 848 444-445, + 420 261 176 256